

Reģistrācijas Nr. 50008250041
Alberta iela 13, Rīga, LV-1010, Latvija
gribupalidzetbegliem.lv

Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas
novēršanas komisijas priekšsēdētājam
Raimondam Bergmanim
E-pasts: aizsardzibas.komisija@saeima.lv

Informācijai:
Izglītības un zinātnes ministre
Anda Čakša
E-pasts: pasts@izm.gov.lv

Rīga, 2024. gada 6. jūnijā
Nr. GPB/004/06/2024

Par grozījumiem Ukrainas civiliedzīvotāju atbalsta likumā, ar kuriem paredzēts noteikt obligātus nosacījumus mācībām klātienē Latvijas izglītības iestādēs

Kopš šī gada pirmajā pusē publiskajā telpā izskanēja informācija par Izglītības un zinātnes ministrijas plāniem veikt izmaiņas tiesiskajā regulējumā, kas noteiktu, ka no 2024. gada 1. septembra Ukrainas civiliedzīvotāju bērniem obligātajā izglītības vecumā būtu klātienē jāapmeklē Latvijas izglītības iestādes, biedrība “Gribu palīdzēt bēgļiem” ir rūpīgi sekojusi līdzī regulējuma izstrādei, mudinot atbildīgās iestādes savlaicīgi veikt nepieciešamās darbības, lai izmaiņas regulējumā būtu iespējams pēc iespējas efektīvi īstenot, tostarp nodrošinot atbilstošu izglītības iestāžu gatavību un komunikāciju ar bērnu vecākiem vai aizbildņiem.

Biedrība “Gribu palīdzēt bēgļiem” un citas nevaldības organizācijas jau ilgstoši pievērš amatpersonu un Saeimas deputātu uzmanību jautājumiem, kas saistīti ar Ukrainas civiliedzīvotāju bērnu iesaisti Latvijas izglītības sistēmā.¹ Mūsu ieskatā bēgļu bērniem, tostarp Ukrainas civiliedzīvotāju bērniem, mācīšanās vietējā skolā nav tikai mācības, bet arī iespēja socializēties ar vienaudžiem, apgūt latviešu valodu un kultūru, nodrošināt pedagogu un skolas personāla atbalstu klātienē, kas sekmē gan bērna izglītošanos un socializēšanos, gan iekļaušanos kopienā un sabiedrībā. Uzskatām, ka šobrīd, kad karš Ukrainā norisinās jau trešo gadu, un nav paredzams, cik ilgi tas vēl turpināsies un cik ilgs būs rekonstrukcijas process pēc tā, ir pēdējais brīdis jautājumu par Ukrainas civiliedzīvotāju iekļaušanos sabiedrībā plānot ilgtermiņā, un būtisks priekšnosacījums Ukrainas civiliedzīvotāju bērnu pilnvērtīgai iekļaušanai sabiedrībā ir mācības Latvijas izglītības iestādēs.

Tajā pašā laikā, sekojot līdzī grozījumu Ukrainas civiliedzīvotāju atbalsta likumā (24-TA-913)² virzībai un vērtējot līdz šim paveikto, lai nodrošinātu jauno nosacījumu īstenošanu, biedrība “Gribu palīdzēt bēgļiem” pauž bažas par to, ka grozījumu stāšanās spēkā 2024. gada

¹ Iepriekš sagatavotā informācija par biedrības “Gribu palīdzēt bēgļiem” viedokli šajā jautājumā pieejama šeit: <https://gribupalidzetbegliem.lv/2023/06/27/kas-sagaida-ukrainu-bernus-nakamaja-macibu-gada/>

² https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/bf265803-3a8c-4f51-a068-adeeea37aff2

1. septembrī uz nepilngadīgajiem Ukrainas civiliedzīvotājiem un viņu ģimenes locekļiem varētu radīt negatīvu ietekmi vismaz īstermiņā.

Līdz šim ir sniegta pretrunīga informācija par to Ukrainas civiliedzīvotāju bērnu skaitu, uz kuriem attieksies jaunie nosacījumi. 2024. gada 5. aprīlī notikušajā Civilās aizsardzības Operacionālā vadības centra sēdē Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde informēja par paveikto obligātajā izglītības vecumā esošo Ukrainas civiliedzīvotāju bez deklarētas vai norādītas adreses apzināšanai, norādot ka iepriekš no Izglītības un zinātnes ministrijas saņemts saraksts ar 2354 bērniem, par kuriem nav zināma informācija par to faktisko dzīvesvietu, bet pēc datu apstrādes aptuveni 500 personām anulētas termiņa uzturēšanās atļaujas, un atlikušajiem aptuveni 1800 bērniem ir norādīta informācija par adresi, bet nav apliecinājuma, ka Ukrainas civiliedzīvotāju bērni faktiski tajās dzīvo. Biedrība "Gribu palīdzēt bēgļiem" 2024. gada 12. aprīlī nosūtīja vēstuli Izglītības un zinātnes ministrijai, Izglītības kvalitātes valsts dienestam, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldei un Iekšlietu ministrijai, kurā mudināja atbildīgās iestādes veikt tālāku datu apstrādi, lai noteiktu, vai šie bērni faktiski atrodas Latvijā un kurā mācību iestādē viņi šobrīd mācās. 2024. gadā 5. jūnijā notikušajā Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas sēdē Izglītības un zinātnes ministrijas pārstāve norādīja, ka pēc Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes sniegtās informācijas jaunie nosacījumi varētu attiekties uz 1842 Ukrainas civiliedzīvotāju bērniem, tomēr pēc tam, kad aptuveni 550 personām anulētas termiņa uzturēšanās atļaujas, atlikušais bērnu skaits ir apmēram 1300. Tajā pašā laikā grozījumu Ukrainas civiliedzīvotāju atbalsta likumā (24-TA-913) anotācijā ir norādīts, ka tiek plānots, ka 2024. gada 1. septembrī Latvijas izglītības sistēmā varētu ienākt 1842 izglītojamie. Vērtējot šo informāciju, nav pārliecības, ka ir notikusi visaptveroša Ukrainas civiliedzīvotāju bērnu apzināšana, tomēr mūsu ieskatā valsts pārvaldes un pašvaldību iesaistītajām pusēm jābūt skaidriem aprēķiniem, cik bērni pievienosies Latvijas izglītības iestādēm 2024. gada 1. septembrī un kurās Latvijas pašvaldībās, lai savlaicīgi un pilnvērtīgi veicinātu viņu integrāciju šajās mācību iestādēs.

Uzskatām, ka Ukrainas civiliedzīvotāju bērniem pieejamie integrācijas pasākumi (interesu izglītības nodarbības un vasaras nometnes) nav uzskatāmi par pietiekošu un sistēmisku atbalstu, lai sagatavotu bērnus (īpaši augstākajos izglītības posmos) mācībām Latvijas izglītības iestādēs. Vienlaikus atbalstam izglītības iestādēs nav vienotas caurskatāmas sistēmas, un līdz ar to bērnu iespējas pārsvarā ir atkarīgas no individuālās izglītības iestādes iespējām, pieredzes un prasmēm integrācijas jautājumos, kā arī lielā mērā saistītas ar to, cik Ukrainas civiliedzīvotāju bērnu skolā jau mācās. Līdz šim nav nodrošinātas valsts budžeta apmaksātu latviešu valodas kursu iespējas bērniem, kuri nemācās Latvijas mācību iestādēs. Ņemot vērā šobrīd pieejamo informāciju par gatavošanos jaunajiem nosacījumiem, mums ir bažas par to, ka līdz 1. septembrim nebūs iespējas mācību iestādes un pedagogus sagatavot liela apjoma Ukrainas civiliedzīvotāju bērnu pieaugumam, tostarp piesaistot papildu skolotāju palīgus darbam ar Ukrainas civiliedzīvotāju bērniem. Uzsveram, ka bēgļu bērniem, no kuriem daudziem karadarbības ietekmē ir bijusi traumatiska pieredze, ir nepieciešams īpašs psihoemocionālais atbalsts un papildu uzmanība integrācijai, iekļaujoties vietējās izglītības iestādēs. Šim nolūkam ir nepieciešams nodrošināt atbilstošu skaitu atbalsta personāla un pedagogu palīgu darbam ar Ukrainas bērniem individuālo mācību plānu izpildei.

Mums ir arī bažas par to, ka līdz šim nav uzsākta skaidra komunikācija ar Ukrainas civiliedzīvotāju bērnu vecākiem un aizbildņiem par gaidāmajām izmaiņām. Uzskatām, ka atbildīgajām iestādēm jau šobrīd līdz vasaras brīvlaika sākumam bija nepieciešams savlaicīgi

informēt vecākus par gaidāmo izmaiņu būtību un īstenošanas kārtību, kā arī pieejamo atbalstu mācību procesam. Jau šobrīd varam vērot neizpratni un bažas Ukrainas civiliedzīvotāju starpā.

Ņemot vērā iepriekš minēto, biedrība "Gribu palīdzēt bēgļiem" aicina Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisiju apsvērt iespēju ierosināt plānotajiem grozījumiem Ukrainas civiliedzīvotāju atbalsta likumā (24-TA-913) noteikt pārejas periodu, nosakot, ka grozījumi stājas spēkā no 2025. gada 1. janvāra. Cerot, ka grozījumus būtu iespējams pieņemt vēl līdz šīs Saeimas sesijas beigām, mūsu ieskatā šāda savlaicīga pārejas perioda noteikšana dotu iespēju mazināt negatīvo ietekmi nepilngadīgajiem Ukrainas civiliedzīvotājiem un viņu ģimenes locekļiem ar nosacījumu, ka līdz 2025. gada 1. janvārim atbildīgās iestādes veic aktīvu darbu šādu būtiskāko jautājumu risināšanai: 1) reālā to bērnu skaita apzināšana, kuri pievienosies Latvijas izglītības iestādēm, 2) izglītības iestāžu sagatavošana, nodrošinot adekvāta atbalsta pieejamību, piemēram, pārliecinoties, ka skolās ir pieejams atbilstošs skaits latviešu valodas skolotāju, kas var ieviest plānotās izmaiņas, 3) mērķtiecīgu un visaptverošu aktivitāšu ieviešana latviešu valodas apguvei bērniem un jauniešiem, 4) skaidras un savlaicīgas komunikācijas ar vecākiem nodrošināšana. Vienlaikus ir jānoris arī turpmākiem atbalsta pasākumiem un skaidrai komunikācijai par iesaisti obligātajā pirmsskolā, jāveicina atbalsta mehānismi iesaistei profesionālajā, vidējā un augstākā izglītībā.

Ar cieņu

Linda Jākobsone-Gavala

Biedrības "Gribu palīdzēt bēgļiem" valdes locekle

Tālrunis: 29123348

gribupalidzetbegliem@gmail.com

Šis dokuments ir elektroniski parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.